

‘ચૌધરી રેસીડેન્સ’ લખેલા વિશાળ બંગલાના લોખંડના મોટા ગેટ ઈલેક્ટ્રોનિકલી ખૂલ્યા અને ઈ ક્લાસ, સફેદ મર્સિડિઝ, નંબર જીજે 1 કે સી 9999 બંગલાના કમ્પાઉન્ડમાં દાખલ થઈ. વોચમેનની કેબિનમાં લગાડેલા ઘડિયાળમાં બરાબર દોઢ વાગ્યો હતો. રોજ આ જ સમયે, આ જ ગાડી, આ જ રીતે બંગલાના ગેટમાંથી પ્રવેશ કરતી. તેમ છતાં, રોજની જેમ જ બંગલાના ગેટ પાસે આવેલી નાનકડી વોચમેન કેબિનમાંથી ચોકીદારે ફોન કરીને બંગલામાં ખબર આપી દીધા, ‘સાહેબ આવી ગયા...’

મુખ્ય ગેટથી બંગલા સુધીનો ડ્રાઈવ-વે લગભગ સો મીટર લાંબો હતો. બંને તરફ નારિયેળી અને ખજૂરના વૃક્ષો, એની પાછળ વિશાળ લોન અને લોનના કિનારે ઉગાડેલા જાતજાતના રંગીન ફૂલોના કુંડા પસાર કરતી મર્સિડિઝ બંગલાના પોર્ચમાં આવીને ઊભી રહી. જૂની બ્રિટીશ ઈમારતોની જેમ બે થાંભલા પર બહાર કાઢેલી લિન્ટલ છતની નાનકડી અગાશીની નીચે, બંગલાના મુખ્ય દરવાજાની વચ્ચે આવેલી પોર્ચની જમીનમાં માર્બલ જડીને સુંદર કમળની ડિઝાઈન બનાવવામાં આવી હતી. લિન્ટલ છતને આધાર આપતા થાંભલા અને બંગલાના પગથિયાંની બરાબર વચ્ચે આવીને ગાડી અવાજ કર્યા વગર ઊભી રહી. બંગલાનો દરવાજો ખોલીને તૈયાર ઊભેલા ઘરના મેનેજર કમ હાઉસકીપર લલિતભાઈએ આગળ આવીને દરવાજો ખોલ્યો. કમલનાથ ચૌધરીએ ગાડીમાંથી પહેલાં જમણો પગ બહાર મૂક્યો, પછી પોતે ગાડીમાંથી બહાર આવ્યા.

છ ફૂટ બે ઈંચ ઊંચા, પહોળા ખભા અને વેલ્ટબિલ્ટ શરીર ધરાવતા કમલનાથ ચૌધરીનો ચહેરો થોડોક કરડો અને બહુ રૂપાળો કહી શકાય એવો નહોતો, પણ એમની આંખોમાં એક ચમક હતી. જાતમહેનતે કમાયેલા પૈસાની, પાવરની અને એ પાવર સાથે જોડાયેલી એમની પ્રતિષ્ઠાની ચમક! અમદાવાદથી 20-25 કિલોમીટર દૂર શીલજથી આગળ અને પલોડિયા ગામ પહેલાં મુખ્ય હાઈવે ઉપર આવેલા એમના આ ફાર્મ હાઉસના ફોટા લગભગ તમામ ઈન્ટરિયર ડિઝાઈનના મેગેઝિન્સમાં પ્રકાશિત થઈ ચૂક્યા હતા. કમલનાથ ચૌધરી, ગુજરાત પોલિટિક્સ અને પાવરગેમનું બહુ મોટું માથું ગણાતા. 10 વર્ષ સુધી ઉદ્યોગ અને પછી હોમ મિનિસ્ટરી સંભાળ્યા પછી એમણે સ્વેચ્છાએ રાજકારણ સંપૂર્ણપણે છોડ્યું ત્યારે એ 50 વર્ષના હતા. અહીં, ફાર્મ હાઉસમાં રહેવાનો નિર્ણય કર્યો એ પછી એમણે જાહેરજીવનમાંથી લગભગ અદ્રશ્ય થઈ જવાનું પસંદ કર્યું હતું. હવે, પ્રેસ અને મીડિયાથી એ સંપૂર્ણપણે દૂર રહેતા. જાહેર કાર્યક્રમોમાં, સામાજિક પ્રસંગોએ કે બીજે ક્યાંય પણ પોતાની તસવીરો ન ખેંચાય એ વિશે સાવધાન રહેતા. કદાચ, કોઈએ તસવીર ખેંચી હોય તો એ મીડિયામાં ન પહોંચે એ માટે એમનો આખો સ્ટાફ કામે લાગી જતો. આમ તો રાજકારણથી દૂર, પણ સીએમથી શરૂ કરીને રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ પક્ષના દરેક નેતા સાથે એમને અંગત અને પારિવારિક સંબંધો હતા. હજી સુધી, પક્ષને જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે છુટા હાથે પૈસા વેરવામાં ‘કમલજી’ને જરાય અચકાટ ન થતો. સહુ એમને માન આપતા અને એમનો પડ્યો બોલ ઝીલાતો, પણ કમલનાથ ભાગ્યે

જ બોલતા. માથું હલાવવાથી પતી જાય તો 'હા' કે 'ના' બોલવાની પણ એ તસ્દી ન લેતા.

બિલ્ડિંગ-કન્સ્ટ્રક્શનના વ્યવસાયમાં એમની કંપની 'રાધા કન્સ્ટ્રક્શન્સ'નું નામ આદરથી લેવાતું. રેડી મિક્સ સિમેન્ટના પ્લાન્ટ્સ, ટાઈલ્સ બનાવવાની કંપની અને આખા ગુજરાતમાં સતત ચાલતી એમની કન્સ્ટ્રક્શન સાઈટ્સ એમના ભાઈ પદ્મનાભ ચૌધરી અને લલિતભાઈનો દીકરો ઋતુરાજ સંભાળતા. દિવસ દરમિયાન ઓફિસમાં લાયઝનના જરૂરી કામ, અને જમીનના સોદા-લીગલ પેપર્સ વર્ક ઉપર કમલનાથની નજર રહેતી પણ એ ભાગ્યે જ ચંચુપાત કરતા.

એમની ઓફિસમાં એ ન બોલાવે, ત્યાં સુધી કોઈને જવાની છૂટ નહોતી. એમના એક માત્ર સાથી સલાહકાર કે સિકેટ કિપર-જે ગણો તે, લલિત સોલંકી હતા, જે છેલ્લા 45 વર્ષથી કમલનાથની સાથે જ હતા.

'ગુડ આફ્ટરનુન, સાહેબ!' લલિતભાઈએ સહેજ ઝૂકીને કહ્યું. જરાક જેટલું ડોકું હલાવીને કમલનાથે અભિવાદન ઝીલ્યું. એ પગથિયાં ચઢીને બંગલાના દરવાજામાંથી અંદર પ્રવેશી ગયા. એ જેવા ઘરમાં પ્રવેશ્યા કે તરત ફીજમાં ઠંડો કરેલો ભીનો નેપકીન લઈને એક માણસ આગળ આવ્યો. કમલનાથજીએ નેપકીન લઈ ચહેરા પર થોડી સેકન્ડ રાખ્યો. ચહેરો અને હાથ લૂછીને નેપકીન ટ્રેમાં પાછો મૂક્યો.

ડ્રોઈંગ રૂમમાં પ્રવેશ કરતાં જ સીધી નજર પડે એવી રીતે સોનાની ફેમમાં જડેલો એક પાંચ બાય પાંચનો એક ફોટો લટકતો હતો. એ ફોટામાં દેખાતી સ્ત્રી અત્યંત સુંદર, નમણી અને પહેલી નજરે જ સીધી-સાદી ગૂહિણી દેખાતી હતી. એક ક્ષણ માટે એ તસવીર તરફ જોઈ રહ્યા, કમલનાથ! પછી માથું ખંખેરીને જાણે વિચારો પણ ખંખેર્યા હોય એમ, એમની પાછળ ઘરમાં પ્રવેશ કરી રહેલા લલિતભાઈને પૂછ્યું, 'શામ્ભવીની ફ્લાઈટ?'

'સાડા આઠે અમદાવાદ લેન્ડ થશે.' લલિતભાઈએ કહ્યું. એમણે ખુરશી ખસેડી, કમલનાથ એમાં ગોઠવાયા અને લલિતભાઈ બાજુની ખુરશીમાં બેઠા. એ જ વખતે પદ્મનાભ-કમલનાથનો નાનો ભાઈ પણ ટેબલ પર ગોઠવાયો. 12 માણસ જમી શકે એવડા મોટા ડાઈનિંગ ટેબલ પર ત્રણ જ જણ માટે ટેબલમેટ, ચાંદીના થાળી-વાડકા અને ગ્લાસ તૈયાર હતા. એક પછી એક વસ્તુઓ પીરસાતી ગઈ. કમલનાથ, પદ્મનાભ અને લલિતભાઈ એક પણ અક્ષર બોલ્યા વિના જમતા રહ્યા. ભોજન પૂરું થયું એટલે પિત્તળનો જગ અને હાથ ધોવા માટેનું વાસણ લઈને માણસ આવ્યો. કમલનાથના હાથ ધોવડાવ્યા. લલિતભાઈએ ઊઠીને નજીક આવેલા બેઝિનમાં હાથ ધોયા.

ડાઈનિંગ રૂમમાંથી નીકળીને ડ્રોઈંગ રૂમમાં થઈને ઉપરની તરફ જતી સીડી પર પહેલું પગથિયું મૂકીને કમલનાથે લગભગ હુકમની જેમ કહ્યું, 'છ વાગ્યે.' એ ઉપર ચાલી ગયા.

લલિતભાઈએ ફરી એકવાર પોતાના ફોનમાં ફ્લાઈટનું સ્ટેટ્સ ચેક કર્યું, પછી બંગલાના પાછળના ભાગમાં આવેલી એમની નાનકડી બંગલી જેવી હોમ ઓફિસમાં ચાલી ગયા.

પોતાના રૂમમાં જઈને કમલનાથે વોક ઈન વોર્ડરોબમાં લટકતા ઝભ્ભો-લેંઘો પહેર્યા. વોશિંગ બાસ્કેટમાં પેન્ટ-શર્ટ નાખીને એ એમના બેડરૂમ સાથે જોડાયેલા મીડિયા રૂમમાં બેસીને ન્યૂઝ

જોવાનો એમનો રોજિંદો ક્રમ શરૂ કરતાં પહેલાં આજે એમની નજર બાજુના રૂમ તરફ ગઈ.

એમણે એ રૂમના અધાબુલ્લા દરવાજાને સહેજ ધક્કો માર્યો. રૂમમાં પ્રવેશ્યા. બિલકુલ સામે, મોવ અને સફેદ દિવાલો ધરાવતા વૈભવી અને વિશાળ બેડરૂમના નાનકડા સિટીંગ એરિયામાં એક આખી દિવાલ પર લગાવેલી તસવીરો જોતા એ થોડીકવાર ઊભા રહ્યા. એ તસવીરો શામ્ભવી ચૌધરીની હતી. શામ્ભવી, એમની એકની એક દીકરી! દિવાલ ઉપર દીકરીના જન્મથી શરૂ કરીને એણે અમેરિકાથી મોકલાવેલી પોતાની અનેક તસવીરો લગાવવામાં આવી હતી. એના જન્મદિવસની ઊજવણી, એના મિત્રો, એનું ડોગ, એમની અરબી ઘોડી મોનાલિસા, શામ્ભવી સાથેના વિદેશના અનેક પ્રવાસોની કેટલીય સ્મૃતિઓ આ બધી તસવીરોમાં કેદ હતી. કમલનાથે હાથ લંબાવીને શામ્ભવીના છેલ્લા ફોટાને સ્પર્શ કર્યો. આંગળીના ટેરવાં પર કાચની ઠંડી પરતનો સ્પર્શ થયો. કમલનાથની આંખો સહેજ ભીની થઈ... ઝળઝળિયાંને પેલે પાર આવેલી તસવીરમાં દેખાતી શામ્ભવીનો ચહેરો અને નીચે ડ્રોઈંગ રૂમમાં હજી હમણાં જ જોયેલા સોનાની ફેમમાં જડેલા ફોટામાં દેખાતો ચહેરો એકબીજાથી જરાય જુદા નહોતા!

નીચે લટકતા ફોટામાંની સ્ત્રી જો થોડી નાની હોય, એના વાળને અંબોડાને બદલે છુટા છોડી દેવામાં આવે, આછો મેક-અપ કરવામાં આવે તો આ બે ચહેરા એકમેકમાં એવા ભળી જાય, કે છુટા ન પાડી શકાય! જોનારની આંખોને દ્રષ્ટિભ્રમ થઈ જાય એટલા સરખા હતા બે ચહેરા!

નીચે ડ્રોઈંગ રૂમમાં લટકતી તસવીર કમલનાથની પત્ની રાધાની હતી. અહીં-આખી દિવાલ ભરીને લટકતી તસવીરો શામ્ભવીની હતી! રાધાના ફોટાને હાર ચડાવવામાં આવ્યો ત્યારે કમલનાથ 50ના હતા અને શામ્ભવી 13ની.

રાધાની ગેરહાજરીમાં કમલનાથે શામ્ભવીની સંપૂર્ણ જવાબદારી ઉપાડી લીધી. શામ્ભવીને કોઈ દિવસ 'મા'ની ખોટ ન સાલે એ માટે રાજકારણ છોડીને પોતાનું આખું ટાઈમટેબલ શામ્ભવીના દિવસની આસપાસ ગોઠવી દીધું. સવારે શામ્ભવી સ્કૂલે જાય ત્યારે કમલનાથ જાતે એને બસ સ્ટોપ સુધી મૂકી આવતા, એ 1 ને 40એ સ્કૂલેથી આવે એ પહેલાં દોઢ વાગ્યે કમલનાથ ઓફિસથી ઘરે આવી જતા. બાપ-દીકરી સાથે લંચ કરે એ પછી શામ્ભવી પોતાની પ્રવૃત્તિઓમાં વ્યસ્ત થઈ જતી અને કમલનાથ પાછા ઓફિસે ચાલી જતા. સાંજે શામ્ભવીનો કાર્યક્રમ જાણીને પોતાનો કાર્યક્રમ ગોઠવતા ને રાત્રે શામ્ભવી પોતાના મોવ અને વ્હાઈટ દિવાલોથી રંગેલા, ટેડી અને ટોચ્ઠથી ભરેલા, ફેરીલેન્ડ જેવા રૂમમાં જઈને, 'ગુડ નાઈટ' કહે એ પછી જ, કમલનાથ પોતાના રૂમમાં જતા.

જોકે, 12મું ધોરણ પાસ થતાં જ શામ્ભવીને અમેરિકા મોકલી દેવામાં આવી.

શામ્ભવી ભણવા માટે અમેરિકા ગઈ એ પછી પણ બાપ-દીકરી વચ્ચે રોજ એકવાર વાત થતી. હજારો કિલોમીટર દૂરથી પણ શામ્ભવીની ઝીણી ઝીણી જરૂરિયાતો, શોખ કે ઈચ્છા પૂરી કરવા માટે કમલનાથ આસમાન-જમીન એક કરી નાખતા. છેલ્લા છ વર્ષથી શામ્ભવી અમેરિકા હતી, પરંતુ દોઢ વાગ્યે ઘરે આવવાનો કમલનાથનો ક્રમ તૂટ્યો નહોતો... આવતીકાલે દોઢ વાગ્યે ફરી એકવાર પિતા-પુત્રી સાથે જમશે! એમને વિચાર આવ્યો.

સાચકોલોજીમાં માર્ટર્સ કરીને, ખૂબ સારા ગ્રેડ્સ સાથે આજે, ચાર વર્ષે શામ્ભવી પાછી આવી રહી હતી. કમલનાથના હૃદયમાં ખૂબ ઉત્સાહ હતો. એમણે શામ્ભવી માટે છોકરો પણ જોઈ રાખ્યો હતો. અમદાવાદના એક ગર્ભ શ્રીમંત પરિવારનો દીકરો! ચાર પેઢીથી જેમની શિક્ષણ ક્ષેત્રે, કલાના ક્ષેત્રમાં ઊંચી શાખ હતી એવા ‘સોમચંદ’ પરિવારનો દીકરો અનંત સોમચંદ. અમેરિકાથી એમબીએ ભણીને આવેલો અનંત હવે ફેમિલી બિઝનેસ સંભાળતો હતો. હોટેલ્સ, ચેઈન ઓફ રેસ્ટોરાંઝ, અને વિદેશની ફૂડ બ્રાન્ચને ભારત લાવીને એની ફેન્ચાઈઝ ચેઈન જેવા કેટલાયે મોનોપોલી વ્યવસાયમાં સોમચંદ પરિવાર આગળ હતો. અનંત હેન્ડસમ હતો. કોઈપણ છોકરી એને જોતાંની સાથે દિલ હારી જાય એવો સ્ટાઈલિશ, રાષ્ટ્રીય-આંતરરાષ્ટ્રીય બિઝનેસ મેગેઝિન્સ, ફેશન મેગેઝિન્સ, હોસ્પિટાલિટી મેગેઝિન્સના કવર્સ પર અને ન્યૂઝ ચેનલ્સ, મીડિયામાં અનંત છવાયેલો રહેતો. સોશિયલ મીડિયામાં એના લાખો ફેલોઅર્સ હતા. ભારતના મોસ્ટ એલિજિબલ બેચલર્સમાંના એક, અનંત સોમચંદને કેટલાય સમયથી કમલનાથે મનોમન પોતાના જમાઈ તરીકે ‘બુક’ કરી રાખ્યો હતો. એના પિતા અખિલેશ સોમચંદ સાથે પણ એ વિશે વાત થઈ ચૂકી હતી. હવે બંને સંતાનો મળે, અને એકમેકની સાથે જીવન જીવવાના માતા-પિતાએ કરેલા નિર્ણય પર સંમતિની મહોર મારે એની જ રાહ જોવાતી હતી...

‘ઈડિયટ, ડફ્ટ, બુધ્ધિ વગરનો...’ ફોન પર એક તરફ જોરજોરથી શામ્ભવી બૂમો પાડતી હતી, ‘તું જો એરપોર્ટ નહીં આવેને તો હું એરપોર્ટથી જ પાછી જતી રહીશ.’ એણે ધમકી આપી.

‘શેમ્બી! મારી વાત સાંભળ...’ બીજી તરફથી શિવ કહી રહ્યો હતો. લિનનનું શર્ટ અને કાર્ગો પેન્ટ પહેરીને ઊભેલા એ છોકરાના વાળ એક પોનીટેઈલમાં બાંધેલા હતા. દેખાવે જ ‘મીડિયા પર્સન’ કે ‘આર્ટિસ્ટ’ લાગતો એ છોકરો એક નેશનલ ચેનલની ઓફિસની બહાર નીકળીને ધીમા અવાજે વાત કરી રહ્યો હતો.

‘કશું નથી સાંભળવું મારે.’ સામેથી શામ્ભવીએ કહ્યું, ‘તું મને એરપોર્ટ પર જોઈએ. સાડા આઠ વાગ્યે...’

‘સાડા સાતે મારો પ્રાઈમ ટાઈમ શો હોય છે... લાઈવ... એરપોર્ટ પર કેવી રીતે પહોંચું?’

‘હેલિકોપ્ટરમાં આવજે.’ શામ્ભવીએ પૂર્ણવિરામની જેમ કહ્યું, ‘એઈટ થર્ટી. એરપોર્ટ.’ ફોન ડિસકનેક્ટ થઈ ગયો. હાથમાં ફોન પકડીને ઊભેલો શિવ બાઘાની જેમ ફોન સામે જોઈ રહ્યો. એને માટે આ કોઈ નવી વાત નહોતી. શામ્ભવી-શેમ્બી, આ જ રીતે બાળપણથી એના ઉપર દાદાગીરી કરતી. સ્કૂલમાં બંને જણાં સાથે ભણ્યા હતા. શિવના પિતા સલિલ દેસાઈ, નાગર બ્રાહ્મણ એક ઉચ્ચ હોદ્દા પર સરકારી ઓફિસર હતા. પોતાનું સંતાન શહેરની સારામાં સારી સ્કૂલમાં ભણે એ એમની એક માત્ર ઈચ્છાને કારણે એમણે આ મોંઘીદાટ સ્કૂલમાં શિવનું એડમિશન કરાવ્યું હતું. એ સ્કૂલમાં બધા નબીરા ભણતા, ને શિવ ઉચ્ચ મધ્યમવર્ગનો-બાધેપીધે સુખી કહી શકાય એવા પરિવારનો દીકરો હતો. એની નાની બેન પણ આ જ સ્કૂલમાં

ભાણતી, જે શામ્ભવીના ક્લાસમાં દાખલ થઈ ત્યારથી એ ત્રણ જણાંની દોસ્તી જામી હતી. જોકે, શામ્ભવીથી બે વર્ષ મોટા શિવ સાથે એની દોસ્તી વધારે ગાઢ હતી. શિવની બેન સાક્ષી ક્યારેક ફરિયાદ પણ કરતી, ‘તું મારી ફેન્ડ છે કે, શિવની?’

‘અફકોર્સ, શિવની!’ શામ્ભવી બેશરમ થઈને કહેતી. જોકે, એથી સાક્ષી અને શામ્ભવીની દોસ્તીમાં કદી ફેર ન પડ્યો. સાક્ષીના લગ્ન નાની ઉંમરે થઈ ગયા. ખૂબ સારા પરિવાર અને પારિવારિક મિત્રના દીકરાને જમાઈ તરીકે મેળવીને શિવના પિતા સલિલભાઈ ખૂબ ખુશ હતા. હવે સાક્ષી ઓસ્ટ્રેલિયા રહેતી હતી, એક સંતાનની મા બની ચૂકી હતી!

શિવ એના ગ્રેજ્યુએશનના દિવસો દરમિયાન પિતાના મિત્ર મુકેશ મલ્હોત્રાની ન્યૂઝ ચેનલમાં જોડાયો અને શામ્ભવી ગ્રેજ્યુએશન માટે અમેરિકા ગઈ. બંને જણાંની દોસ્તી એટલી પાક્કી હતી કે એમની વચ્ચે હવે સ્ત્રી-પુરુષનો કોઈ કોન્સેપ્ટ જ નહોતો. બંને જણાંએ પહેલી સિગરેટ, પહેલો દારૂ સાથે પીધાં હતાં. શામ્ભવીના બધા તોફાનો, તરંગી વિચારો અને સ્ટુપિડ જેવી ધમાચકડીમાં શિવ એની સાથે રહેતો એટલું જ નહીં, જરૂર પડે ત્યારે વણસેલી પરિસ્થિતિ સંભાળવાનું કામ પણ શિવના ભાગે જ આવતું. સાક્ષી પ્રમાણમાં ઢીલી અને માતા-પિતાથી ડરતી એક કદ્દાગરી છોકરી હતી. સાક્ષી આ બંને જણના તોફાનમાં સામાન્ય રીતે ગેરહાજર રહેતી-પણ, શિવ અને શામ્ભવી એકબીજાના અભિન્ન કાઈમ પાર્ટનર્સ હતાં. શામ્ભવીના ‘બાપુ’ને ખબર ન પડે એવી રીતે ફેલાયેલું રાયતું લૂછી લેવાનું કામ હવે શિવને એટલું સારી રીતે આવડી ગયું હતું કે, અમેરિકામાં પણ બે-ચાર વાર જ્યારે સમસ્યા ઊભી થઈ ત્યારે શામ્ભવીએ શિવને જ ફોન કરીને ‘બાપુ’ને અષ્ટમપષ્ટમ સમજાવવાનું કામ નિઃસંકોચ સોંપી દીધેલું.

કમલનાથ ચૌધરીને આ દોસ્તી વિશે જાણ હતી, એમને કોઈ વિરોધ નહોતો. જોકે, શિવ અને કમલનાથ એકબીજાની સામે આવે, એવા પ્રસંગો જ ઓછા બનતા! કમલનાથ શિવનો લાઈવ શો ‘ટ્યુ એન્ડ ડેર’ અચૂક જોતા. એમને શિવના રિસર્ચ અને સત્ય બોલવાની એની હિંમત પર માન પણ હતું... ઊંડે ઊંડે કમલનાથને ખબર હતી કે, શામ્ભવીને કોઈક વાત મનાવવી હોય, એના ગળે કોઈ એવી વાત ઉતારવી હોય જેમાં એનો વિરોધ હોય તો એ કામ શિવ સિવાય બીજું કોઈ કરી ન શકે. શામ્ભવી પિતાને માન આપતી, એમને પ્રેમ કરતી, ને બને ત્યાં સુધી એમને દુઃખ ન થાય એવું વર્તન કરતી, પરંતુ કમલનાથની જીવનશૈલી, એમના નિયમો અને એમની ડિસિપ્લિન શામ્ભવીને અકળાવતા. છાશવારે આવતા સેલિબ્રિટી, ગેસ્ટ્સ, રાજનેતાઓ સાથેના ડિનર્સમાં હાજર રહેવા માટે શામ્ભવીને ક્યારેક સમજાવવી તો ક્યારેક પટાવવી પડતી. મોટેભાગે આવાં અઘરાં કામ માટે કમલનાથ શિવને અંગત રીતે ફોન કરતા. ચાર વાક્યોમાં થઈ ગયેલી વાતચીત પછી શામ્ભવી સરસ મજાના સલવાર કમીઝ પહેરીને આવા ડિનરમાં હાજર રહેતી ત્યારે કમલનાથના કરડા ચહેરા પર હળવું સ્મિત આવ્યા વગર રહેતું નહીં.

શિવ અને શામ્ભવીની વચ્ચે શામ્ભવી અમેરિકા ગઈ એ પછી પડેલું ચાર વર્ષનું આ અંતર પણ એમની અતૂટ દોસ્તીના કિલ્લામાંથી એક કાંકરોય ખેરવી શક્યું નહોતું. આજે શામ્ભવી

પાછી ફરી રહી હતી, ચાર વર્ષ ને બે મહિના પછી! સ્વાભાવિક હતું કે, એ શિવને એરપોર્ટ પર જ જોવા, મળવા માંગતી હતી.

શિવનું મગજ કામે લાગ્યું, સાડા સાતનો શો આઠ વાગ્યે પૂરો થાય... ગાડીને બદલે મોટર સાઈકલ લઈને જાઉ તો અડધો કલાકમાં એરપોર્ટ પહોંચી તો જવાય. સાડા આઠે લેન્ડ થાય, બહાર નીકળતાં આરામથી પોણા નવ થઈ જાય! આમ પણ, શામ્ભવી એને એરપોર્ટ નહીં જુએ તો એનો જીવ લઈ લેશે એ વાતની શિવને ખબર નહીં, ખાતરી હતી. એણે ઝડપથી શોની તૈયારી કરવા માંડી જેથી ‘ગુડનાઈટ, કાલે મળીશું, વધુ ટુથ અને ડેર સાથે...’ કહેતાંની સાથે ભાગી શકાય.

સરદાર પટેલ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પર એમિરેટ્સની ફ્લાઈટ લેન્ડ થઈ બરાબર ત્યારે જ શિવે પાર્કિંગમાં મોટર સાઈકલને સ્ટેન્ડ ચડાવ્યું.

છેલ્લી 15 મિનિટથી દીકરીની પ્રતીક્ષા કરી રહેલા કમલનાથ ચૌધરી, લલિત સોલંકી અને એની સાથે આવેલા બોડીગાર્ડ્સનું ટોળું પોતપોતાના ફોન પર ‘ફ્લાઈટ લેન્ડેડ’ વાંચતા જ સતર્ક થઈ ગયા.

ન્યૂયોર્કથી દુબઈ થઈને અમદાવાદ પહોંચેલી ફ્લાઈટમાંથી ઉતરીને બહાર આવી રહેલા મુસાફરો તરફ કમલનાથ મટકુંય માર્યા વગર જોઈ રહ્યા હતા. એમની સાથે ઊભેલું બોડીગાર્ડ્સનું ટોળું પણ હાથમાં શામ્ભવીના ફેવરિટ ઓર્કિડના ફૂલનો ગુલદસ્તો, ચોકલેટનું પેકેટ લઈને ‘બેબી’ની પ્રતીક્ષા કરી રહ્યું હતું. થોડે દૂર ઊભેલો શિવ હજી કમલનાથની નજરે નહોતો ચઢ્યો. એની નજર પણ એરપોર્ટના એક્ઝિટ ગેટમાંથી બહાર આવતા લોકો તરફ જ હતી. સાથે ઊભેલા એમના ભાઈ પદ્મનાભ અને પદ્મનાભની પત્ની મોહિની પણ ઉત્સુકતાથી શામ્ભવીની પ્રતીક્ષા કરી રહ્યા હતા.

અચાનક કમલનાથના ચહેરા પર એકદમ ઝળાંઝળાં સ્મિત રેલાયું. ટ્રોલીને ધક્કો મારતી એક છોકરી ફાટેલા જીન્સ, એકદમ લુઝ ટોપ અને એના વિખરાયેલા વાળ સાથે બહાર આવી રહી હતી. એણે કમલનાથને જોયા. સ્મિત કરીને પોતાનો હાથ ઊંચો કરી પિતા તરફ વેવ કર્યું, પરંતુ એની દ્રષ્ટિ સામે ઊભેલા ટોળાંમાં કોઈકને શોધી રહી હતી. એણે શિવને જોયો... એ લગભગ દોડી. ટ્રોલીને ધક્કો મારતી એણે રેલિંગ વટાવી, બહાર નીકળવાના વળાંક પાસે ઊભેલા શિવને જોઈને એણે ટ્રોલી છોડી દીધી. બંને હાથ પહોળા કરીને એણે શિવના ગળામાં લપેટી દીધા. પોતાના શરીરનું વજન શિવ ઉપર એવી રાતે નાખ્યું કે, શિવે એને ઊંચકી જ લેવી પડે. શામ્ભવી બેફીકર હતી, પણ શિવને ખબર હતી કે કમલનાથ એમને જોઈ રહ્યા છે. શિવ સહેજ સંકોચાયો.

‘સીધી ત્યાં કેમ ગઈ?’ મોહિનીએ કુતૂહલના બહાના સાથે પણ તીખા અવાજે પૂછ્યું.

કમલનાથના ભાઈ પદ્મનાભની પત્ની ઈર્ષા અને અહંકારનું જીવતું જાગતું પૂતળું હતી. આટઆટલા વૈભવ પછી પણ કમલનાથે બધો વહીવટ પોતાના હાથમાં રાખ્યો હતો એ વાતનો મોહિનીને બહુ અફસોસ હતો. એ સમયસમયાંતરે પદ્મનાભ ચૌધરીને આ મુદ્દા પર ઉશ્કેરવાનો પ્રયાસ કરતી, પણ પદ્મનાભ તો નખશિખ ‘લક્ષ્મણ’ હતો. ભાઈની કોઈપણ સાચી-ખોટી, ભલી-ભૂરી વાત પદ્મનાભ માટે અંતિમ સત્ય હતી. મોહિનીના મ્હેણાં-ટોણાં કે ચઢવાણી પદ્મનાભ માટે પત્થર પર પાણી પૂરવાર થતાં.

મોહિનીનો સવાલ સાંભળીને પદ્મનાભે જરા સ્મિત સાથે કહ્યું, ‘અરે! બાળપણનો દોસ્તાર છે એનો! આ ઉંમરના ને પેઢીના છોકરાંઓ માટે એમના દોસ્તો જ સર્વસ્વ હોય.’ કહીને એણે કમલનાથનું મન બીજે વળે એ માટે દલીલ કરી.

મોહિનીએ વળી પાછી એ જ વાત કાઢી, ‘આ તો ચાર વર્ષે... આવી ને તોય.’ એણે ત્રાંસી નજરે કમલનાથ સામે જોયું, ‘સમર અને વિન્ટર બ્રેકમાં તો દુનિયા ફરવા ગઈ! ચાર વર્ષમાં ઘરે આવી જ નહીં! ને હવે, આવી ત્યારે... સીધી પેલા તે...’ એ સતત કમલનાથના પ્રતિભાવ જોઈ રહી હતી, ‘એકવાર અહીંયા આવીને મોટાજીને મળીને ગઈ હોત તો...’ મોહિનીએ થોડું વધુ મીઠું ભભરાવ્યું, ‘મોટાજી કેટલી રાહ જોતા હતા એની!’

મોહિનીના શબ્દોથી કમલનાથને જરા લાગી તો આવ્યું. ચાર વર્ષે પાછી ફરેલી દીકરી પોતાને મળવાને બદલે પહેલાં શિવને મળી એ વાત એમને બહુ પચી નહીં, આજુબાજુ ઊભેલું બોડીગાર્ડ્સનું ટોળું અને લલિતભાઈ આ બધાની સામે આ એમને જરા ખૂંચ્યું. એમણે તરત જ મન મનાવીને શામ્ભવી તરફ ચાલવા માંડ્યું. બોડીગાર્ડ્સ અને લલિતભાઈ પણ એમની સાથે જોડાયા.

શામ્ભવીને ઊંચક્યા પછી પોતાનું બેલેન્સ જાળવવા માટે શિવ સહેજ ઝૂક્યો, શામ્ભવી એના ગાલ ઉપર એક પપ્પી કરી દીધી, ‘આવવું પડ્યું ને? લબાડ! તારા પ્રાઈમ ટાઈમ શોનું શું થયું?’

હસતાં હસતાં શિવે પ્રયત્નપૂર્વક શામ્ભવીને નીચે ઉતારી. શિવના ગાલમાં સુંદર ખંજન પડતા હતા. એની મોટી, કાળી ભાવવાહી આંખોમાં સહેજ ભીનાશ હતી, ‘તને ના પાડવાની હિંમત છે મારી?’ એણે કહ્યું, પછી સહેજ ધીમા અવાજે ઉમેર્યું, ‘તારા બાપુ રાહ જુએ છે.’

‘હમમ્’ શામ્ભવીએ ડોકું ધૂણાવ્યું, ‘એમની સાથે ઘરે જ જવાની છું. બે મિનિટ તને સરખી રીતે મળી તો લઉ’, કહીને એણે શિવનું ચાઈનિઝ કોલરનું લીનનનું શર્ટ બેચ બાજુથી પકડીને એને હચમચાવ્યો, ‘હજી એટલો જ હેન્ડસમ અને એટલો જ લઘરો છે તું.’ કહીને એને હળવો ધક્કો માર્યો, ‘ને, એટલો જ જુહો પણ!’

‘થેન્ક યૂ.’ શિવે ફરી સ્મિત કર્યું, ‘બદલાઈ જાય એને મોસમ કહેવાય, માણસ નહીં.’ શામ્ભવી એના ગાલના ખંજન સામે જોઈ રહી.

‘ઘરે પહોંચું એટલે બે કલાકમાં મને પિક કર...’ શામ્ભવીએ હુકમ કર્યો. શિવે કશું બોલ્યા વિના ડોકું ધૂણાવ્યું.

ત્યાં સુધીમાં કમલનાથ નજીક આવી પહોંચ્યા હતા એટલે શામ્ભવી દોડીને પિતા તરફ ગઈ. એણે બંને હાથ એવી જ રીતે પિતાના ગળામાં પરોવ્યા. કમલનાથના ખરબચડા, કરડા ચહેરા પર શામ્ભવીએ બે-ચાર પપ્પીઓ કરી દીધી. એમની છાતી પર માથું ઘસ્યું ને વહાલથી કહ્યું, ‘આઈ મિસડ યુ.’ બાપ-દીકરી બંનેની આંખોમાં આંસુ આવી ગયાં. કમલનાથે સામે ઊભેલા શિવ સામે જોઈને સહેજ માથું નમાવ્યું, શિવે નમસ્તે કર્યું. શામ્ભવી પહેલાં પદ્મનાભ અને પછી મોહિનીને પણ ભેટી. પદ્મનાભને આપેલા આલિંગન અને મોહિનીને ભેટવામાં શામ્ભવીની એમના તરફની જુદી જુદી ઉષ્મા સ્પષ્ટ દેખાઈ આવી.

‘આવતાંની સાથે સીધો શિવ દેખાયો તને?’ મોહિનીએ તક છોડી નહીં, ‘મોટાજી ક્યારના... તારી રાહ...’

‘કાકી! શિવ મને અહીંયા બે જ મિનિટ મળવાનો છે. બાપુ સાથે ઘરે જ આવવાની છું હું!’ શામ્ભવીએ કહ્યું, ‘બાપુને તો એવું કંઈ નથી. તમે જ કારણ વગર...’ કહીને એણે પૂછ્યું, ‘નથી ને બાપુ?’ કહીને એણે પિતાના હાથમાં હાથ પરોવી દીધો. ઘડીભર પહેલાં જે ઓછું આવ્યું હતું એ વાત કમલનાથના મનમાંથી નીકળી ગઈ. બાપ-દીકરી ચાલવા લાગ્યાં. પિતાને વળગીને ગાડી તરફ જઈ રહેલી શામ્ભવીએ પાછળ ફરીને શિવને મુક્કો બતાવ્યો. શામ્ભવીના બાલિશ અને બેફીકર વર્તનથી શિવને ફરી હસવું આવી ગયું.

ઓફિસના માગેલા મોટર સાઈકલ પાસે પહોંચીને એમાં ચાવી નાખતા પહેલાં શિવની નજર સામે જ એણે કેટલાંય વર્ષોનો ભૂતકાળ સડસડાટ પસાર થઈ ગયો. આ દોસ્તી, ચારી, બો-કોડ એમની વચ્ચે છેક બાળપણથી હતાં. શિવ માટે શામ્ભવીની ઈચ્છા એ જ આદેશ બની જતી. એ શામ્ભવીને ક્યારેય નારાજ કરી શકતો નહીં. બીજી તરફ, શિવની સાથે દોસ્તી થયા પછી શામ્ભવીએ બીજા કોઈ મિત્રો જ બનાવ્યા નહોતા એમ કહીએ તો ચાલે. એની બર્થ ડે પાર્ટીમાં કમલનાથના સેંકડો મહેમાન હોય, પણ શામ્ભવીના ગેસ્ટ લિસ્ટમાં માત્ર શિવ દેસાઈ સિવાય કોઈ ન હોય! જૂના દિવસોને યાદ કરતાં શિવે મોટર સાઈકલ સ્ટાર્ટ કરી અને ઓફિસ તરફ નીકળી ગયો. બે કલાકમાં શામ્ભવીને એના ઘરેથી પિક કરવાની હતી...

કમલનાથ ઘેર પહોંચ્યા ત્યારે સાડા નવ થયા હતા. નારિયેળી અને ખજૂરીના વૃક્ષો ઉપર નાનકડી ફેરી લાઈટસ લગાવીને શામ્ભવીના સ્વાગતની તૈયારી કરવામાં આવી હતી. આખો સ્ટાફ શામ્ભવીને આવકારવા મુખ્ય દરવાજે ઊભો હતો. શામ્ભવી ગાડીમાંથી ઉતરી, સૌથી પહેલાં જડીબેન પાસે ગઈ. જડીબેન આ ઘરમાં શામ્ભવીના જન્મ પહેલાંથી હતા. ખરેખર તો રાધાબેનના ગયા પછી શામ્ભવીને ઉછેરવામાં જડીબેનનો સાથ ન હોત તો કદાચ, કમલનાથ આ અઘરું કામ ન કરી શક્યા હોત! શામ્ભવી માટે જડીબેન એના વડીલ, ક્યારેક મા તો ક્યારેક સહેલી બન્યાં હતાં... એ જડીબેનને ભેટી પડી. એની પીઠ પર હાથ ફેરવતા જડીબેન રડતાં રહ્યા.

ઘરમાં પ્રવેશતાંની સાથે શામ્ભવી સૌથી પહેલાં રાધાબેનના ફોટા પાસે ગઈ. ત્યાં જ ઊભી રહીને થોડીક ક્ષણ માના ફોટાને નિહાળતી રહી, એ. એની આંખોમાં ઝળઝળિયાં આવ્યાં. કમલનાથે વહાલથી એના ખભે હાથ મૂક્યો. શામ્ભવીએ આંખો લૂછીને પિતા તરફ જોઈ

સ્મિત કર્યું, ‘હવે હું અહીં જ રહેવાની છું. તમારી સાથે’ એણે કહ્યું.

‘ક્યાંય જવા પણ નહીં દઉ તને.’ કહેતાં કહેતાં કમલનાથ રડી પડ્યા, ‘તારા વગર આ ઘર ખાવા ધાય છે.’

કમલનાથ, પદ્મનાભ, મોહિની, લલિતભાઈ અને શામ્ભવી ડાઈનિંગ ટેબલ પર ગોઠવાયાં. બધું જ એનું ગમતું-ભાવતું ભોજન તૈયાર હતું. જમતાં જમતાં કમલનાથે પૂછ્યું, ‘હવે શું કરવાનો વિચાર છે?’

‘હવે શું કરવાનું હોય?’ મોહિનીએ તાપસી પૂરાવી, ‘ધામધૂમથી લગ્ન કરીશું એનાં!’ આ સાંભળીને કમલનાથના ચહેરા પર સ્મિત આવી ગયું. પદ્મનાભે પણ વહાલથી શામ્ભવી તરફ જોયું.

શામ્ભવીએ એના પ્રિય સમોસાનો ડૂચો મારતાં કહ્યું, ‘લગ્નની વાત ક્યાંથી આવી? ચાર વર્ષ પછી આવી છું. થોડા દિવસ તો આરામ કરીશ, રખડીશ, મજા કરીશ...’

‘પછી કરીશું લગ્ન...’ કમલનાથે કહ્યું.

‘ના હોં!’ સૌએ શામ્ભવી તરફ જરા આશ્ચર્યથી જોયું, ‘પછી પીએચડી કરવું છે, કિમિનલ સાયકોલોજીમાં.’ બેફીકર શામ્ભવી જમવામાં વ્યસ્ત હતી. કમલનાથ કશું બોલ્યા નહીં, પણ એમની અને લલિતભાઈની નજર એકમેક સામે પ્રશ્નાર્થચિહ્નની જેમ ટકરાઈ. લલિતભાઈએ આંખોથી જ કમલનાથને શાંતિ રાખવાની વિનંતી કરી. કમલનાથે તો અનંત સોમચંદ સાથે શામ્ભવીના લગ્નની તારીખ પણ કઢાવી રાખી હતી. આ છોકરી તો આવનારા પાંચ વર્ષનો પ્લાન બનાવીને આવી હતી!

‘એટલું બધું ભણીને શું કરવું છે તારે?’ મોહિનીથી પૂછ્યા વગર ન રહેવાયું.

‘મારે આ દેશ માટે કામ કરવું છે. પીએચડી પછી કદાચ, યુપીએસસીની પરીક્ષા પણ આપવી છે...’ શામ્ભવી હજી જમવામાં જ વ્યસ્ત હતી. એ કમલનાથ સામે જોયા વગર બોલી રહી હતી, પણ આટલું સાંભળ્યા પછી કમલનાથની નજર શામ્ભવી પરથી હટી શકી નહીં, ‘મારે આ દેશની જેલ માટે કામ કરવું છે. કેદીઓની હાલત સુધારવા, એમના માનસિક આરોગ્ય માટે કામ કરવું છે મારે.’ શામ્ભવી બોલી રહી હતી.

કમલનાથને અંતરસ જતી રહી. ભયાનક ઉધરસ ચડી ગઈ અને એમનો શ્વાસ રૂંધાવા લાગ્યો. પદ્મનાભે ઊભા થઈને એમને પાણી આપ્યું, પણ ખાસ્સી વાર સુધી કમલનાથની ઉધરસ અટકી નહીં. એમણે એક ઘૂંટડો પાણી પીધું. એમની આંખોમાં પાણી ધસી આવ્યાં હતાં. શ્યામવર્ણ ચહેરો તાંબા જેવો લાલ થઈ ગયો હતો. એમણે શામ્ભવી તરફ જોયું, ‘આ બધા ફિતૂર ક્યાંથી ઘૂસ્યા છે તારા મગજમાં?’ એમણે લગભગ રૂંધાયેલા ગળે પૂછ્યું.

શામ્ભવીનું ધ્યાન પડ્યું કે, પદ્મનાભ અને મોહિની એકબીજાની સામે જોઈ રહ્યા હતા, પણ એમની એકમેક સાથે ટકરાતી નજરોમાં ભય હતો કે, ચિંતા... શામ્ભવીને સમજાયું નહીં. એને એ બે જણાંની દ્રષ્ટિમાં કોઈ વણઉકલ્યા રહસ્યની ગંધ આવી, પણ એણે એ વાત ખંખેરીને

નવાઈથી આંખો નચાવી, ‘ફિતૂર?’ એણે દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો, ‘તમે તો હોમ મિનિસ્ટર રહી ચૂક્યા છો, બાપુ! તમને નથી ખબર આ દેશની જેલની હાલત? કોઈએ તો કામ કરવું જોઈએ...’ શામ્ભવીએ પિતાની આંખોમાં આંખો પરોવી, ‘મને યાદ છે, હું સાવ નાની હતી ત્યારે એકવાર જેલના એક કાર્યક્રમમાં તમારી સાથે આવેલી.’ એણે યાદ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો, ‘15મી ઓગસ્ટ કે 26મી જાન્યુઆરી... કંઈ તો હતું!’

‘જો બેટા!’ સામાન્ય રીતે ચૂપ રહેતા પદ્મનાભે મોટાભાઈનો ચહેરો જોયો. એમને આમાં વચ્ચે બોલવું અનિવાર્ય લાગ્યું, ‘એવું છે કે, તારે પીએચડી કરવું હોય તો ચોક્કસ કર, પણ આ જેલની અને કિમિનલ સાયકોલોજીની દુનિયા આપણાથી બહુ જુદી છે. ફિલ્મોમાં જે દેખાય છે એવું નથી હોતું. ગુનેગારો ભયાનક હોય. ત્યાં જરાય સેફ્ટી ન હોય...’

‘કોઈ જન્મથી ગુનેગાર નથી હોતું.’ શામ્ભવીએ પૂરા આત્મવિશ્વાસ સાથે કહ્યું, ‘સમય અને સંજોગો એમને ગુનેગાર બનાવે છે. એમાંના કેટલા બધા હોય છે જે પછીથી પરસ્તાય છે, ડિપ્રેશનમાં જાય છે, આપઘાત કરે છે...’ કમલનાથ વચ્ચે કંઈ બોલવા ગયા, પણ શામ્ભવીએ એમને અટકાવ્યા, ‘બાપુ, તમને તો ખબર જ છે ને? જેલમાં ગયેલા બધા સાર્યે સાચ ગુનેગાર નથી હોતા. એમાંના કેટલાકને તો બિચારાને ફસાવીને, વાંક વગર જ વર્ષો સુધી જેલમાં સડવું પડે છે.’

‘આપણે એમાં શું?’ મોહિનીએ વળી બિનજરૂરી મમરો મૂક્યો, ‘આપણે કંઈ લોકોની જિંદગી સુધારવાનો ઠેકો લીધો છે? સારા ઘરની છોકરીઓ જેલમાં કામ ન કરે.’

‘કેમ?’ અવાજમાં તીખાશ સાથે શામ્ભવી સીધી કાકી સાથે ટકરાઈ, ‘સારા ઘરના લોકોએ માત્ર એસીમાં રહેવાનું, મોલમાં શોપિંગ કરવાનું, વિદેશમાં વેકેશન કરવાનું... બસ? આ દેશ પ્રત્યે આપણી કોઈ જવાબદારી નથી?’

‘મैं તો પહેલાં જ કહ્યું હતું... ચાર વર્ષ છોકરી આવી રીતે સ્વતંત્ર અને એકલી રહે એટલે...’ મોહિનીએ સીધું કમલનાથ તરફ જોઈને કહ્યું. એની બાજુમાં બેઠેલા પદ્મનાભે એનો હાથ પકડીને દબાવ્યો, પણ ત્યાં સુધીમાં તીર છૂટી ચૂક્યું હતું. મોહિનીના શબ્દો કમલનાથની છાતીમાં સોંસરવા ઉતરી ગયા.

‘જેલ-બેલની વાત પડતી મૂક.’ દીકરી સાથે ભાગ્યે જ આ સૂરમાં વાત કરતા કમલનાથની આંખોના ખૂણા લાલ થઈ ગયા હતા, ‘આમ તો પીએચડી કરવામાં જ મારી મંજૂરી નથી, પણ છતાંય તારી જીદ હોય તો કિમિનલ સાયકોલોજી સિવાયનો વિષય પસંદ કરજે.’ એમનું ભોજન પૂરું નહોતું થયું, છતાંય એ ઊભા થઈ ગયા. હાથ ધોવડાવવા માટે પીત્તળનો બાઉલ અને જગ લઈને આવેલો માણસ અસમંજસમાં ઊભો રહ્યો, ‘તારી બધી ઈચ્છાઓ અને જીદ પૂરી કરી છે. કદી તને ઓછું ન આવે તેવો પૂરો પ્રયાસ કર્યો છે મેં...’ કમલનાથજી હવે એમની વહાલસોયી દીકરી સાથે વાત નહોતા કરી રહ્યા. એક અજાણી છોકરીને ચેતવાણી અથવા આદેશ આપી રહ્યા હોય એ રીતે કહી રહ્યા હતા. એમનો અવાજ ઊંચો નહોતો, પણ શબ્દોની ધાર આરપાર નીકળી જાય એટલી તેજ હતી, ‘કિમિનલ સાયકોલોજી, જેલ,

ગુનેગારો...' એમણે ઊંડો શ્વાસ લીધો, 'આ બધાથી દસ ગાઉ દૂર રહેજે. એ દિશામાં જવાનું તો ઠીક, જોવાનું પણ નહીં.' કહીને એમણે ઉમેર્યું, 'આ મારી આજ્ઞા છે.' કમલનાથે જે રીતે શામ્ભવી સામે જોયું એનાથી એ છેક ભીતર સુધી ધ્રૂજી ગઈ.

'પણ, કેમ?' શામ્ભવીએ પૂછ્યું, 'આમાં પ્રોબ્લેમ શું છે?'

'હું જવાબ આપવો જરૂરી નથી સમજતો..' કમલનાથે કહ્યું, 'મેં ના કહી એટલે ના...'

શામ્ભવી ઉશ્કેરાઈ ગઈ. એ જવાબ આપવા જતી હતી, પણ એનાથી લલિતભાઈ સામે જોવાઈ ગયું. લલિતભાઈએ ફરી એકવાર આંખો નમાવીને એને શાંત રહેવાનો ઈશારો કર્યો.

કમલનાથે વાત પૂરી કરતાં અંતિમ ચેતવણી ઉચ્ચારી, 'તેં ઘણીવાર મારી આજ્ઞાને ઉવેખીને ધાર્યું કર્યું છે. મેં તને માફ પણ કરી છે, એમ વિચારીને કે તું બાળક છે... એકની એક દીકરી છે... વડાલી છે... પણ આ વાતમાં હું તને માફ નહીં કરું. જે દિવસે તેં મારી આ ચેતવણી કે આજ્ઞા વિરુદ્ધ કંઈ પણ કર્યું એ દિવસે હું તારી સાથે વાત કરવાનું બંધ કરી દઈશ.' આટલું કહીને કમલનાથજી એંઠા હાથ સાથે ડાઈનિંગ રૂમમાંથી બહાર નીકળી ગયા. ભોજન અડધું છોડીને પત્રનાભ એમની પાછળ ગયો. મોહિનીના ચહેરા પર એક હળવું સ્મિત આવીને પસાર થઈ ગયું. શામ્ભવીની આંખો છલછલાઈ આવી. એક-બે ટીપાં એના ગાલ પર સરીને નીચે થાળીમાં પડ્યાં. એની સામે બેઠેલા લલિતભાઈ પણ સહેજ મૂંઝવણમાં મૂકાઈ ગયા.

થોડીક ક્ષણ ડાઈનિંગ રૂમમાં એવો જ સન્નાટો છવાયેલો રહ્યો, પછી શામ્ભવી પણ બે હાથે ટેબલને ધક્કો મારીને ઊભી થઈ, 'કેમ?' એણે લલિતભાઈ સામે જોઈને કહ્યું, 'બાપુને શું પ્રોબ્લેમ છે?'

'બેટા!' લલિતભાઈએ સમજાવવાનો પ્રયાસ કર્યો, 'ચિંતા કરે છે તારી.'

'ચિંતા નથી કરતા... એમણે તો રીતસર ધમકી આપી મને.' શામ્ભવીએ કહ્યું, 'હું એમની જ દીકરી છું. મને કારણ નહીં જણાવે તો હું એમની વાત નહીં માનું.'

એકવાર 'ના' પાડ્યા પછી કમલનાથ કોઈપણ વાતની મંજૂરી આપે એ અશક્ય હતું. બીજી તરફ, જિંદી અને ધાર્યું કરતી આવેલી શામ્ભવી પિતાનો પૂરો જવાબ સાંભળ્યા વગર એમની વાત માની લે એવું તો નહીં જ બને! સામે ઊભેલી શામ્ભવી, હાથ ધોયા વગર પોતાના રૂમમાં ચાલી ગયેલા કમલનાથની વચ્ચે હવે ગજગ્રાહ થવાનો હતો એ વાત લલિતભાઈને સમજાઈ ગઈ. આ બે જણાંની વચ્ચે પોતે શું કરવું પડશે, અને શું કરી શકશે એની ગણતરી લલિતભાઈના મગજમાં શરૂ થઈ. એ પણ ઊભા થઈને બહાર નીકળી ગયા, માત્ર મોહિની આરામથી ડાઈનિંગ ટેબલ પર જમતી બેસી રહી.

૩૭ તો શામ્ભવી હમણાં જ ઘરે પાછી આવી હતી. આટલાં વર્ષે ઘર પાછી ફરેલી દીકરી સાથે સરખી વાતચીત શરૂ થાય એ પહેલાં જ બાપ-દીકરી વચ્ચે ચક્રમક ઝરી ગઈ. શામ્ભવીએ પોતાના ભવિષ્યના પ્લાન વિશે ચર્ચા શરૂ કરી એ પહેલાં તો કમલનાથે એની વાત કાપી નાખી...

ડાઈનિંગ રૂમમાંથી નીકળેલી શામ્ભવી સડસડાટ પગથિયાં ચડીને પોતાના રૂમમાં ગઈ. ૩૭ ત્યાં મૂકેલી બેગ પર બેગેજ ટેગ અને બિઝનેસ ક્લાસનો 'પ્રાયોરિટી' ટેગ પણ કાઢવાનો બાકી હતો ત્યાં તો શામ્ભવીએ પોતાનું વોર્ડરોબ ખોલીને એમાંથી એક બીજું ટોપ બહાર કાઢ્યું. લૂઝ લીનનનું પેન્ટ કાઢીને પલંગ પર ફેંક્યું. કપડાં ઉતારીને એ બાથરૂમમાં જઈને શાવર નીચે ઊભી રહી. એનું મગજ ફટફટ થતું હતું. કમલનાથે આજે જે રીતે એની સાથે વાત કરી હતી એ સૂરમાં અને એ કડકાઈથી આજ પહેલાં ક્યારેય વાત નહોતી કરી. શામ્ભવીને સમજાયું નહીં કે એને જેલમાં કામ કરવાની વાત કરીને એવો તે કયો મોટો ગુનો કરી નાખ્યો હતો! નાહીને તૈયાર થઈને શામ્ભવી વાળમાં બ્રશ ફેરવીને સડસડાટ પગથિયાં ઉતરી.

‘અત્યારે ક્યાં જાય છે?’ ડ્રોઈંગ રૂમમાં બેસીને કોઈની સાથે ફોન પર વાત કરી રહેલી મોહિનીએ ફોન ચાલુ રાખીને જ પૂછ્યું.

‘બહાર.’ શામ્ભવીએ જવાબ આપ્યો.

‘અગિયાર વાગવા આવ્યા છે...’ મોહિનીએ કહ્યું, ‘મોટાજીને ખબર પડશે તો...’

‘તો?’ શામ્ભવીએ ખભા ઉલાળ્યા, ‘તો શું?’ કહીને એ મુખ્ય દરવાજાની બહાર નીકળી ગઈ. સડસડાટ પગથિયાં ઉતરીને પોર્ચમાં આવી. બંને તરફ ઊભેલા ગાર્ડ્સ શામ્ભવીને જોઈને થોડા સચેત થયા, પણ એ તો બેફીકર, બેદરકાર ગેટ તરફ ચાલવા લાગી.

એ ગેટ પર આવી કે તરત લોખંડનો ગેટ ઈલેક્ટ્રોનિકલી ખૂલ્યો. શામ્ભવી બહાર નીકળી. એ ગુસ્સામાં હતી. બહાર શિવની ગાડી ઊભી હતી. દરવાજો ખોલીને શામ્ભવી એમાં બેસી ગઈ. એક અક્ષર બોલ્યા વગર શિવે ગાડી ડ્રાઈવ મોડમાં નાખીને આગળ લીધી. શામ્ભવીએ પગમાં પહેરેલા ચપ્પલ કાઢીને પલાંઠી વાળી દીધી, ‘સમજે છે શું એમના મનમાં?’

‘મને હતું જ!’ શિવે ગાડી ચલાવતાં, શામ્ભવી તરફ જોયા વગર કહ્યું, ‘તું સીધી મારી પાસે આવી ત્યારે જ... મને હતું કે અંકલ ગુસ્સે થશે-પણ તું તો...’

‘અરે! તારા લીધે કંઈ નથી થયું.’ શામ્ભવીએ વધુ ઉશ્કેરાટ સાથે શિવ તરફ જોયું, ‘એમને મારા પીએચડી કરવા સામે વાંધો છે. જેલમાં કામ કરવા સામે વાંધો છે.’ કહીને શામ્ભવીએ એક મુક્કો શિવની સીટ પર ફટકાર્યો, ‘એમાં પેલી મોહિની! બરાબર લાગ જોઈને બળતામાં ઘી હોમે છે.’ કહીને એણે ચાળા પાડ્યા, ‘કહે છે, ધામધૂમથી લગ્ન કરીશું...’

‘તારો પ્રોબ્લેમ શું છે? બાપુ, મોહિની કે લગ્ન?’ શિવના ગાલમાં ખંજન પડ્યા.